

Tarih ve GÜNCE

Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Dergisi
Journal of Atatürk and the History of Turkish Republic
II/5, (2019 Yaz), ss. 531-534.

Geliş Tarihi: 6 Mart 2019

Kabul Tarihi: 31 Temmuz 2019

Kitap Tanıtımı/Book Review

Giray Fidan, *Kaimo' er: Atatürk' ün Çin' ce Yayınlanan İlk Biyografisi*, Kopernik Kitap, İstanbul, 2018, 145 sayfa, ISBN: 978-975-2439-24-5

Murat SOYDAN*

Atatürk; muvaffak bir asker, büyük bir devlet adamı, Türk kuruluş mücadelesinin önderi, Türkiye Cumhuriyetinin kurucusudur. Sadece Türk milletinin ve münevverlerinin değil; dünya halkları ve münevverlerinin de haklı ilgi ve dikkatini çekerek takdirini kazanmış bir isimdir. Bahis konusu yapacağımız bu eser de, bu ilgi ve merakın, ülkemizden çok uzak bir coğrafyada bulunan Çin' de ortaya çıkmış biyografik ilk tezahürüdür.

Evvela kitabın ismini değinmekte yarar var. Çevirmen ve hazırlayan Giray Fidan, Çin dilinin kendini has özelliği sebebi ile geçmişten günümüze yabancı isimlerin Çince karakterle anıldığını ifade etmiştir. Bundan hareketle Mustafa Kemal Paşa' nın Çin' de isminin ilk duyulmasından itibaren ona Kemal anlamına gelen "Kaimo' er adı ile anılmış ve ilgili Çince karakterle ifade edilmiştir. Bugün dahi Çin' de Atatürk' ün bu ismi ile anıldığını da eklemiştir. Kitap, çevrisiyle beraber Çince olan orijinal metnini de ihtiva etmektedir. Kısa olan bu biyografi; 2-3 sayfayı geçmeyen on bir başlık altında okuyucuya sunulmuştur. Fidan, Çin' de Atatürk' ü konu olan böyle bir eserin çıkışının sebebini Çin' in 19.y.y atmosferiyle açıklamaktadır. Buna göre; 19.y.y sonundan başlayarak Çin' de her cihetten büyük bir kargaşa ve kriz kendini

* Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Genel Türk Tarihi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Öğrencisi, mrtsydn@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0001-5732-6122.

göstermekteydi. Çinliler bu krizin üstesinden gelmek için başta Türkiye olmak üzere muhtelif dünya ülkelerinin örneklerini izleme yolunu tuttular. Bu biyografi bu şartlar altında, Atatürk'ün sağlığında Çinliler tarafından nasıl algılandığı gösteren dikkat çekici bir eser olmuştur. İlk baskısı 1933 yılında yapılmış olan bu eser Çin'de büyük bir ilgi uyandırmıştır.

Yazar, Atatürk'ün çocukluğundan başlayarak 1933 yılına kadar ki süreci anlatmaktadır. Atatürk'ün yaşamının anlatmakla beraber aynı zamanda Osmanlı devri ve dönem Türkiye'si hakkında ilgi çekici tespitlerde bulunmuştur. Bu açılardan yaklaşıldığında Çin'den görülen Atatürk ve yakın devir Türk tarihi hakkında kıymeti değerlendirmeler yapılmıştır.

Kitabın ilk başlığı "Fes 'ten Şapka 'ya" ismini taşıması ilginç ve anlamlı gözükmektedir. Bu noktada Türk devrimi ile Çin devrimini mukayese edildiği fark edilmektedir. Türkiye'den fes 'ten şapkaya geçiş ile Çin'deki 1911 Devrimi ile saç örgülerinin kesilmesini karşılaştırmıştır. Yazar, ilk bölümde, Atatürk'ün yaptıklarına hayranlık duymuş ve bu hayranlığını şöyle zikretmiştir. "Dürüst olmak gerekirse Kemal Paşa'nın ömrü boyunca yaptığı işler gerçekten de sıra dışıdır. Gelibolu'da İngiliz ordusunu yenmiş; Türkiye'de sultanlığı (padişahlığı) kaldırmış, din ve devlet işlerini birbirinden ayırmış; İzmir'de Yunan ordusunu Asya'dan kovmuş; ölüm döşeginde yatan Türkiye'yi hayata döndürüp ayağa kaldırmış, Türkiye Cumhuriyetini kurup onu modern bir devlet haline getirmiş..."

Söz konusu Atatürk olunca Onun siyasi ve askeri meziyetleri ön plana çıkmaktadır. Yazar, Atatürk'ün siyasi dehasını "...Kemal'in siyasi bilgisi, herkesin üstündedir. Onun diplomatik oyunları herkesi hayrete düşürecek kadar zekicedir. Düşmanın zayıf noktasından faydalanır ve durumu lehine değiştirir. Hiçbir zaman fırsatı kaçırmamıştır" diyerek tanımlamış ve yeri geldiğinde bu dehaya vurgu yapmaktan geri durmamıştır. Büyük kumandan Atatürk'ün; cesareti, yüksek askeri meziyetleri de yazarın dikkatinden kaçmamıştır. Yazar, Atatürk'ü "Yenilmez General" olarak nitelendirmiştir. Atatürk'ün Gelibolu'da kendisini şöhret eden büyük askeri kabiliyeti ve İstiklal Harbindeki kararlı ve cesur tutumunu takdir ve hayranlıkla anlatmıştır.

Kitapta dikkat çeken bir noktada Atatürk'ün ikili münasebetleri ve diğer tarihi kişilikler ile ilişkileri temas olmuştur. Bunlardan en çok değinilen isim ise Enver Paşa'dır.. Yazar, Atatürk ile Enver Paşa arasındaki siyasi anlaşmazlığı başka bir noktaya taşıyarak düşmanlık şeklinde yorumlamıştır. Öyle ki Enver

Paşa'nın Atatürk'ü Çanakkale'de görevlendirmesinde asıl niyetin İngiliz Ordusunun onu öldürme ihtimaline yoruyordu. Böylece Enver Paşa ülkenin tek hâkimi olacaktı değerlendirilmesinde bulunmuştur. Ayrıca kitapta kısaca değinilen Latife Hanım ve Atatürk ilişkisi de dikkat çekicidir.

Yazar, Atatürk'ün anlatırken aynı zamanda Türk milleti için önemli dönüm noktaları olan olaylar hakkında da kısa bilgiler vermiş, Çin'den nasıl değerlendirildiğinin görme fırsatı sağlamıştır. Birinci Dünya Harbinin bitimi ve arkasından işgallerin başlamasını Çinli yazar şöyle değerlendirmekteydi. “ Toprakları, Avrupa, Asya ve Afrika olmak üzere üç kıtaya yayılmış bir zamanların görkemli Osmanlı İmparatorluğu, şimdi sadece bir et parçasına benziyordu. Herkes bu etten bir parça koparmaya çalışıyordu... Ne büyük bir üzüntü ne büyük bir trajedydi.” Büyük komutan Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğinde başlayan İstiklal mücadelesi için de “İşte bu modern tarihin en önemli kahramanlık hikâyelerinden birinin başlangıcıydı” İfadesini kullanmış, Yunan ordusunun büyük yenilgisini ise “ Öldü zannedilen Türkiye, mezarından fırlamıştı, Büyük Yunanistan Hayal'ini kızıla boyanmış Sakarya Nehri'nin dibine gönderdi” diyerek etkileyici bir üslupla zikretmiştir.

Belirttiğimiz gibi bu eser Atatürk'ün hayatta olduğu ve yeni Türk devletinin inşa sürecinde kaleme alınmıştır. Bundan hareketle yazar; Atatürk'ün yaptığı ve yapma gayreti için oldukları ile onun Türk milletine hizmet ülküsünü, Türk halkının gözünden Atatürk'ü şu cümlelerle dile getirmektedir; “Canını dişine takmış her şeyi inşa ediyordu: Buharlı gemiler, demiryolları, fabrikalar... Tüm bu gerçekler, halkın gözünün önündeydi. Onlar, Kemal'in, ülkenin hizmetinde olduğunu biliyorlardı. Ona karşı olanlar, gelenekçi olup yaptıklarına karşı çıkanlar hatta ölmesini isteyenler bile anlamışlardı ki Kemal, ülkesi ve milleti için bunları yapmaktaydı”

Sonuç olarak; bu eser sadece Atatürk yaşarken, uzak bir coğrafya olan Çin'de kaleme alınan ilk biyografi olması bile haklı bir ilgiyi üzerine çekmektedir. Sadece Atatürk hususunda değil Türk milletinin yaşadığı kritik tarihi olaylar hakkında ilgi çekici değerlendirmelerde bulunulmuştur. Türk kurtuluş mücadelesi ve onun önderi olan Atatürk'ün; modernleşme yolunda diğer milletler için örneklik vasfının da güzide bir örneğidir.

